

VARIANT 3

1. Miks ei saa David Vseiovi arvates riikidevahelised suhted põhineda usaldusel? Põhjenda vastust 3 tekstinäitega. (15 punkti)

Autori arvates ei saa riikidevahelised suhted põhineda usaldusel, sest ajalugu on näidanud, et:

1) esmapilgul usalduslike suhete taga on olnud vaid hetkehuvidest tulenevad paratamatud sammud. Jõuvahekordade muutudes on üks lepingupartneritest teise poole usaldust kuritarvitanud. Näiteks ajaloos on ette tulnud tugevama poole diplomaatilist survet, salajasi läbirääkimisi vaenlasega, lahingutes vaenlase poolele üleminekut ja isegi sõjalist kallaletungi lepingupartnerile. (Read 6–20)

2) vaatamata sõlmitud lepingule ei kesta usalduslikud suhted kuigi kaua. Näiteks XIII sajandil eKr sõlmisid Egiptuse Uue riigi vaarao Ramses II ja hetitiide valitseja Hattušili III rahu- ja liidulepingu, mis pidi tagama igavese rahu. Kui see muutus ühele poolele kasutuks, kuritarvitas ta lepingupartneri usaldust. (Read 9–19)

3) rahu- ja mittekallaletungilepingute taga on olnud valdavalt kaine kaalutus, mitte usaldus. Näiteks Molotovi-Ribbentropi pakt ei suurendanud Hitleri usaldust Stalini ega Stalini usaldust Hitleri vastu. Stalin osutus petetuks mitte sellepärast, et ta Hitlerit rohkem usaldas, vaid seetõttu, et Hitler oli teda üle kavaldanud. (Read 29–36)

4) liitlasi ei pruugi saada alati usaldada, kuigi liitlaste usaldamine on olnud paratamatu. Näiteks roomlased, kes olid sageli sunnitud sõjakäikudel leppima ajutiste liitlastega, ei olnud kindlad, et liitlase abile saab loota. Otto von Bismarckil oli liitlastega suhtlemiseks oma meetod: pöues peab alati kandma kivi, ning kui seda seal reaalselt ka pole, peab partnerile selline mulje ikkagi jääma. (Read 38–41, 44–46)

5) riikidevaheline usaldus on olnud pigem teesklus ja mäng. Näiteks sõna „usaldus” ei leidu ajaloo kulgu määranud väljapaistvate diplomaatide sõnavaras. (Read 46–49)

6) „usalduslike suhteid” on dikteeritud jõupositsioonilt. Näiteks 1871. aasta mais Preisi-Prantsuse sõja lõpetanud Frankfurdi rahu sõlmimisel dikteeris Bismarck oma lõppeesmärgist lähtuvalt, millised riigipiirid kaardile joonistada. Talvesõja järel muutus Nõukogude Liidu ja Soome vaheline piir, sest Nõukogude Liit oli jõupositsioonil. (Read 52–60)

Õpilane võib põhjenduses tuua tekstist ka muid sobivaid näiteid.

2. Selgita autori väidet, et paratamatu usaldus on osutunud sageli hukatuslikuks. Põhjenda, millisel tekstis mainitud sündmusel on olnud sinu arvates kõige hukatuslikumad tagajärjed. (15 punkti)

Autori arvates on riikide-/liitlastevaheline usaldus olnud paratamatu. Liitlastega on lepitud sellepärast, et muud alternatiivi pole olnud. Näiteks roomlased pidid sõjakäikudel leppima ajutiste liitlaste abivägedega, kuigi täit kindlust ja usaldust liitlase suhtes polnud. See tähendab, et paratamatult pidid roomlased teatud määral liitlast usaldama. Ajaloos on hulgaliselt näiteid, mis kinnitavad, et paratamatu usaldus on saanud ühele liitlastest hukatuslikuks, näiteks kui teine liitlane reedab ta, läheb vaenlase poolele üle, tungib ootamatult tema valdustesse või alustab tema vastu sõda. Seda, et paratamatu usaldus võib saada hukatuslikuks, kinnitavad ka minevikus toimunud lahinguid, mille haripunktis on üks liitlastest ootamatult värvi vahetanud, asunud vaenlase poolele ning see on otsustanud lahingu saatuse. (Read 37–44)

Näide tekstist (nt Molotovi-Ribbentropi pakt vm) ja põhjendus õpilaselt.

3. Mida arvab David Vseiov riikidevahelise usalduse püsimisest tänapäeval? (10 punkti)

David Vseiovi arvates on minevikuga võrreldes olukord paranemas, sest riikide ja otsustajate vahel on usaldust rohkem, vähemalt selles ühenduses, kuhu kuulub ka Eesti. Ilmselt peab autor ühenduse all silmas NATOt ja/või Euroopa Liitu. Autor väidab, et samasse ühendusse kuuluvad riigid üksteisele kallale ei tungi ning selles osas võivad nad üksteist usaldada (nt ühte ühendusse kuuluvad liikmesriigid Saksamaa, Prantsusmaa jt). (Read 73–77)

Autori sõnul pole liitlaste puhul siiski kunagi täit kindlust, et kriitilises situatsioonis üksteist abistatakse. Eestiski arutletakse selle üle, kas kriitilises olukorras / kallaletungi korral tulevad NATO liitlased appi. (Read 40–41)